Anul XXX. — No. 2. 5 BANI IN TOATA ŢARA 5 Duminică, 13 Ianuarie 1916

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR:
Mestugean, Ludovic Dauş, Leontin Iliescu, Victor Anestin, Ion Dragoslav, N. Pora, I. C. Aslan, Vegetius, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 şi 8
— BANI 20 —

DRISTORUL NOSTRU. — (Vezi explicaţia)

SENIORUL DIN HALLEBORG

NUVELA DE ALFRED VON HEDENSTYERNA

— Tradusă cu autorisația autorului de H. HEINECKE —

— Urmare —

Cu această dărnicie generoasă, care nu pusese el pe Castelana în poziție de a face și ea la rândul eĭ, pentru frățioriĭ și servitoriĭ din Lindenas și Halleborg cadourĭ, și micĭ amintirĭ, demne de numele ce 'l purta acum?

Odată cu acea pungulită de argint, îĭ maĭ dăruise și treĭ trandafirĭ roz, atuncĭ înflorițĭ, pe carĭ chiar el cu mâna luĭ îĭ îngrijise.

Amelia îĭ mulțumi cu multă căldură. Dar ea, cum avea să 'ĭ dea și ea darul eĭ, fără a'l jigni, darul ce i'l destinase ca supriză? Vaĭ! Ea nu putea lucra ca toate fetele de seama eĭ, din cauza sănătățeĭ eĭ șubrede; toată familia o oprise de a se obosi.

Avea puțin talent la pictură, pictase din când în când micĭ floricele pe cartoane colorate, moda fetelor nobile de prin străinătate, dar nu cutezase a oferi bogatuluĭ senior de Halleborg, proprietarul uneĭ colecțiĭ de tablourĭ renumite, asemenea lucru. Alesese dar, alt ceva, ceva simplu, atât de simplu, că în momentul când să 'l prezinte obrajiĭ i se acoperiră, involuntar, de roșeață.

Scoase în sfârșit de sub pernă, un lucru de lână, de culoare neagră, și cu mâna eĭ diafană, îĭ întinse luĭ Gosta bolborosind:

— „Vreĭ... iartă-mă... Vreĭ să aĭ bunătatea a primi aceasta: o pereche de mânușĭ? Poate că nu le veĭ purta nicĭ odată, dar eŭ le-am lucrat singură cu mâna mea, și într'o zi când nu voĭ maĭ fi, ele 'țĭ vor reaminti poate pe acea pe care aĭ legat'o pentru un așa scurt timp de viața d-tale..."

Gosta își acoperi obrazul cu acel ciudat cadoŭ și păstră tăcere.

Amelia îl privi, întrebându-se dacă 'șĭ ascunde astfel pofta de a râde.

Ea, cu toate acestea fusese îndemnată de intențiile cele maĭ bune, timp de o lună lucrase la acea pereche de mânușĭ, când se simțise maĭ bine!

Gosta își scoase mâinile după obraz, apoĭ mângâiă fața Amelieĭ, privind'o cu bunătate. Ea prinse curaj și urmă.

— Am voit să-țĭ ofer ceva care venea numaĭ dela mine. Tata ne-a dat, Aneĭ și mie, doĭ mielușeĭ, a căruĭ lână am putut-o vinde, cu consimțimântul luĭ și baniĭ fiind aĭ noștri, cum eram de econoame, ne-am luat ce am vrut noĭ... în sfârșit, baniĭ aceia fiind singuriĭ ce am avut vre-o dată, înainte de a mă..."

— „Inainte de a te vinde pe tine, scumpa mea mielușică", gândi Gosta, întristat, și sărutându-ĭ mâna.

A doua zi de Crăciun, toată familia Silverspint veni la Halleborg, și din ziua aceea, în jurul bolnaveĭ se făcu un cerc, unde domnea o infinitate sinceră și mișcătoare. Chiar și șambelanul se sili a-șĭ înfrânge viciul favorit, pentru a nu se lipsi de plăcerea de a sta lângă fii-sa.

Prima seară, în adevăr, cu toată hotărârea pe care o luase cu multă energie, găsea că prea 'șĭ sacrifica mult gustul luĭ pentru băuturică și făcu ce făcu ca să plece maĭ de vreme.

A doua zi, când d-ra Ulla aduse pe o tavă o sticlă mare cu rom și când Gosta citi pe fața soțieĭ luĭ o mare îngrijorare, zise repede:

— D-ra Ulla, cât vom avea fericirea să avem familia noastră scumpă la noĭ, ca să le dăm toate onorurile cuvenite, de astăzĭ înainte, veĭ servi ponciul în serviciul cel — frumos de Veneția din care bea cu atâta plăcere, tata, la toate ocaziile adevărat solemne.

Servisiul în cestiune era foarte de preț, dar avea avantagiul însemnat în împrejurarea de față, că sticla era foarte mică. Așa că ponciul odată servit la fiecare, romul ce maĭ rămânea, îl ea tot, șambelanul, fără însă a-șĭ compromite echilibrul facultăților d-sale.

Rare-orĭ se depărta Gosta de mosafiriĭ luĭ, afară numaĭ când îl rețineau afacerĭ prea urgente, sentimentele dureroase, sentimentele făcute din regrete și remușcărĭ, carĭ formau de obiceiu fondul gândurilor luĭ; erau oareșĭ cum și liniștite prin atmosfera de mângâere și bunătate care răspândeau în jurul lor, cele două femeĭ atât de încercate, și prin veselia fără de grije și comunicativă a grupuluĭ de copiĭ fericițĭ.

Sunetul vocilor tuturor acelor ființe, zgomotul pașilor lor pătrundea până la bolnavă, fără a o obosi; și cum odăile erau toate la rând, Amelia putea vedea din patul eĭ, când erau ușile deschise jocurile fraților și surorilor eĭ, împrejurul pomuluĭ de Crăciun, precum îĭ auzea cântând:

Munțĭ înalțĭ, văĭ adâncĭ,
Unde 'mĭ-este draga mea?

Gosta când auzea acest cântec se punea pe gândurĭ:

„Draga mea! Vaĭ! ea nu e aci! Ea se odihnește în cimitirul din Stockholm, sub pământul rece, și Amelia, această „prietenă" pe care nu o pot iubi, va avea aceiașĭ soartă".

Câte odată se refugia în camera unde era portretul Julieĭ și se afunda gânditor într'un fotoliu în fața portretuluĭ eĭ.

Se gândea atuncĭ la vremile când fusese fericit; retrăia ziua primeĭ luĭ întâlnirĭ cu Julia, atuncĭ când o însoțise pentru întâia oară la teatru, serile petrecute lângă ea, în mijlocul acelor obiecte, a căror înfățișare, i se părea acum, atât de posomorâtă.

Și glasurile copiilor urmau mereu cântând înainte:

Verdeața renaște proaspătă și frumoasă,
Sub pașiĭ meĭ alene,
Mi-am perdut iubita mea dragă
Nu o maĭ pot regăsi!

Destule regrete acum! Această vizită scurtă, făcută iubiteĭ luĭ, nu-l putea împedica de a se arăta amabil cu mosafiriĭ săĭ, ale căror veselie și zâmbete afectuoase, punea în fiecare zi maĭ multă însemnătate vieții luĭ, atât de singuratecă.

Starea Amelieĭ rămânea pe loc, cu alternative când în maĭ răŭ, când în maĭ bine. Câte odată putea să se dea jos din pat, sta la fereastră, lua masa cu toțiĭ — altă dată era apucată de o tuse înăbușitoare, care-țĭ făcea răŭ s'o auzĭ!

Primăvara își făcu apariția maĭ de timpuriu ca de obiceiu. Pe la jumătatea luĭ Aprilie, arboriĭ începură a da mugurĭ; carĭ acopereau câmpiile, și praful se învârtea pe ulițe. Gosta rugă pe profesorul Lindroth a-ĭ da un ultim sfat relativ la călătorie.

Se grăbi în sfârșit să declare: „Să plece cu siguranță, că are de riscat, dar se poate ca să se facă și bine!

— Când are de gând să plece?

— Chiar acum; se poate să nu maĭ fie așa frumos și pentru ea timpul este aur!

Ceasul atât de mult dorit pentru Gosta, sosise în sfârșit. El avea să rămână din nou singur; nu maĭ avea să îngenunche la datoriile dureroase pe carĭ i le impunea prezența sărmaneĭ bolnave, care pentru el era un obiect de remușcărĭ continue.

Fără îndoială, și Amelia avea să fie fericită de a scăpa de acea constrângere zilnică de a se simți liberă înconjurată numaĭ de mama eĭ care o iubea atât de mult, de a gusta plăcerea de a petrece cel din urmă timp al vieţeĭ eĭ într'o climă maĭ dulce.

Și cu toate acestea, Gosta, în ajunul plecăreĭ simți oarecare durere. Ziua aceea fiind ca niciodată maĭ caldă, Amelia petrecu câteva ceasurĭ sub verandă, în aer liber. Toată familia era strânsă în jurul eĭ.

Gosta care nu se putea stăpâni de a cugeta la golul care avea să fie după plecarea Amelieĭ, puse mâna luĭ pe capul luĭ Erich, fratele cel maĭ mic, și zise:

— Ce zicĭ, dragul meu, nădăjduesc că în lipsa suroreĭ tale, nu veĭ părăsi de tot pe cumnățelul tăŭ?

Dar Amelia, simția ea oarecare părerĭ de răŭ?.

Fără îndoială, de oarece își părăsea părinţiĭ, afară de măsa, dar simțea ea oare părerea de răŭ, că se depărta de rudele eĭ?

„Dumnezeu să vă dăruiască viață frumoasă sub un cer maĭ cald! zise Gosta cu blândețe.

— Puțină căldură, da, îmĭ va face bine dacă voiu putea ajunge până la Nisa.

Dragostea pentru aĭ meĭ și bunătatea d-tale Gosta, îmĭ făcuse în Halleborug, un cuib atât de cald, cu toată iarna!

Toată noaptea, Amelia nu putu să doarmă; perspectiva plecăreĭ îĭ da o mulțime de gândurĭ și de grijĭ, carĭ maĭ de carĭ, și îĭ frământa creerul. Când veni momentul să-șĭ ia rămas bun de la eĭ, și apăru în pragul vestibulului, era în adevăr foarte slăbită și Gosta era nervos și palid. Abia își putu stăpâni emoția; și Amelia se uită la el, mirată, cu ochiĭ eĭ marĭ și albaștri, slăbițĭ de boală.

— Eștĭ bolnav? Ce aĭ?... îl întrebă ea. El îĭ răspunse: „Mă crezĭ nepăsător? Cum să nu sufăr, văzându-te că plecĭ într'o asemenea călătorie lungă?"

Ochiĭ i se schimbară de bucurie, îl luă de mână și îĭ șopti:

— A! Gosta, iartă-mă!

Ce contrast ciudat și dureros înfățișau aceste două ființe! El, de o incontestabilă frumusețe, distins, nobil în toată puterea; ea palidă, deprimată, șovăitoare, abia putându-se susține, grație sprijinuluĭ pe care i-l da brațul soțuluĭ eĭ.

— Adio, Gosta, zise ea.

— Adio și Dumnezeu să te păzească!

In fața rudelor, a slugilor, care îĭ înconjurau, îĭ fu rușine a lăsa să se vadă, într'un asemenea moment, cât era de slabă legătura care-l unea cu Amelia. Brațul luĭ o înlănțui cu iubire, ca și cum îĭ cerea ertare, și-șĭ lipi buzele de ale eĭ.

Ea tresări fără voie, și într'un moment inconștient se lipi de el. Gosta fu cuprins de uimire. Acest sărut nu o găsi rece, nepăsătoare, și impasibilă; la contactul buzelor soțuluĭ eĭ, buzele eĭ, cu toată vinețeala lor, tremuraseră.

— Adio, adio, șopti ea.

— Dumnezeu să te păzească! răspunse el.

Și adresându-se vizitiuluĭ.

— Plecați, Iohasen!

CAPITOLUL IX

De departe

Iarna trecuse, plugurile arau câmpiile din Halleborg, natura lua o înfățișare zâmbitoare și oameniĭ munceau de zor. Avea de scris prima luĭ scrisoare Amelieĭ, și această obligație îl cam încurca. Abia începuse, și o rupse repede căcĭ îĭ scria așa: *Scumpa mea Amelio!*

Nu, era fals, ea nu-ĭ era scumpă, și înainte de orĭce, avea să rămână sincer față de ea. El deschise repede cutia de la biurou, luă hârtia pe care mâna slabă a bolnaveĭ scrisese câteva cuvinte cu creionul și citi: „Bunul meu Gosta".

„Buna mea Amelia" scrie el la rândul luĭ, „am aflat cu părere de răŭ că aĭ suferit mult în prima parte a drumuluĭ cu trăsura. Nădăjduesc că trecerea cu vaporul să fi fost maĭ puțin chinuitoare, și că îmĭ veĭ face cunoscut imediat sosirea d-tale fericită la Nizza.

Am citit o interesantă descriere a unor nouĭ vagoane carĭ merg pe șine, și sunt târâte de niște mașinĭ cu aburĭ; se zice că aceste vagoane spațioase ar putea avea o cameră, în care să te poțĭ odihni în pat, cu toate că îmĭ zic că și cu aceste vagoane eștĭ expusă la zdruncinăturĭ continue și la accidente. O călătorie pe apă pentru d-ta va fi maĭ puțin neplăcută, maĭ cu seamă dacă timpul este tot frumos".

Cu mare greutate, lărgindu-și scrierea izbuti a umple o pagină. Ce maĭ avea de adăogat? Să vorbească de Halleborg, de planurile luĭ, relativ la moșiĭ? Amelia nu cunoștea de cât o parte din castel, de rest habar nu avea, nicĭ cine trăcește, nicĭ ce gând avea soțul eĭ în privința afacerilor privitoare la averea luĭ. Trebuia să-ĭ vorbească maĭ bine de Lindenas, de șambelan și de copiĭ! Ajunse astfel la pagina a patra și lăsă condeiul mulțumit, fericit și mândru ca un poet care a sfârșit poemul, care trebue să-l facă ilustru! Gosta nu primi noutăți de la cele două femeĭ, de cât pe la începutul luĭ Iunie.

Scrisoarea era din partea d-neĭ Silverspint, care zicea, că drumul pe mare obosise foarte mult pe Amelia și că era ma, slăbită ca orĭ când și printre rândurĭ se citea părerea de răŭ, că se lăsase a fi târâtă într'o asemenea călătorie.

Gosta se întreba acum, dacă momentul de a-șĭ relua libertatea nu era prea apropiat; dacă victima care prin egoism și-o prinsese de el, nu avea să se stingă departe de el, fără a maĭ fi condamnat să fie față la ultimele eĭ momente? Sentimentele de milă și compătimire care-ĭ dictase maniera luĭ de a se conduce față de Amelia, păreau că stau sgribulite în fundul inimeĭ luĭ, pe când o bucurie secretă, bucuria de a fi din nou, cu totul al luĭ, întreg, și de a putea iubi și adora încă amintirea, scumpeĭ luĭ Iulia, îl cuprindea, și părea oare cum fericit!

Cu toate acestea, trebuia să împărtășească această veste și cu ceĭ de la Lindenas; porunci decĭ să pue calul la trăsurică și plecă.

Pe când mergea de-alungul țărmuluĭ, aspira cu fericire aerul curat al pădurilor, și adierea măreĭ. Cu câtă plăcere simțea mișcarea caluluĭ la cea maĭ mică zguduire de hăț. Ce bine e să trăeștĭ când eștĭ sănătos și voinic!

Ajunse la Lindenas foarte bine dispus.

Copiĭ erau răspândițĭ prin grădină căcĭ sfârșiseră lecțiile; șambelanul era ocupat prin curte; toțĭ îl primiră cu bucurie, aflând că le aduce veștĭ de la mama și sora lor.

Dar când d. Silverpint, citi scrisoarea, și cu o mișcare disperată își luă capul între mâinĭ, când Gosta văzu lacrămile pe obrajiĭ frageziĭ aĭ Anneĭ și a micuților copilași, când văzu expresia de tristeță nemărginită în ochiĭ tuturor, îĭ fu rușine de prima luĭ mișcare de egoism, și lovind pe umeriĭ bătrânuluĭ șambelan îĭ zise:

— Nu te dezola așa, dragă tată, e firesc ca Amelia să se fi obosit, în urma uneĭ asemenea călătoriĭ, dar frumusețea climeĭ, nu va fi întârziat fără îndoială, a produce asupra eĭ efectul binefăcător, și este de crezut ca sănătatea eĭ să fie mult maĭ bună de cât a fost vrodată aicĭ.

A se citi urmarea în „Universul Literar" ce va apare Duminica viitoare.

Ecourile săptămâneĭ

In cursul săptămâneĭ trecute, România a avut o presă destul de rea în străinătate.

Fie din entuziasmul stârnit din victoriile bulgare, fie dintr'o dorință pripită de a vedea pacea încheiată în interesul comerțuluĭ mondial, mulț multe ziare marĭ europene socoteaŭ ca intempestivă revendicațiile țăreĭ noastre față de bulgarĭ.

Dacă misiunea d-luĭ Take Ionescu la Londra n'a dat un rezultat definitiv în ce priveşte îndeplinirea cererilor Româniel, călătoria ministrului nostru de interne a influențat mult asupra limpezireĭ chestiuneĭ în opinia publică europeană.

D. Take Ionescu, cu prilejul întrevederilor d-sale cu bărbațĭ de stat streinĭ şi ziariştĭ autorizațĭ a explicat atât de bine temeinicia cererilor Româniel, încât a isbutit să producă o reacțiune îmbucurătoare în favoarea noastră.

*

D. Mantegazza, eminentul redactor dela „Corriere dela Sera" a fost cel dintâĭ care în marele ziar dela Milano a luat apărarea Româniel.

Articolul ziaristuluĭ italian a produs mare senzație nu numaĭ în țară la noĭ dar şi în Bulgaria căcĭ d. Mantegazza e un bun prieten al țaruluĭ Ferdinand.

Un confrate care cunoaşte de aproape pe d. Mantegazza îmĭ povestea că Țarul Ferdinand a trimis ziaristuluĭ italian o fotografie a sa cu următorul autograf: „iubituluĭ meŭ prieten Mantegazza".

Şi cu toată această prietenie d. Mantegazza n'a ezitat de a-şi spune cuvântul fără înconjur. Iată ceea ce se numeşte să facĭ gazetărie cinstită.

*

Pe lângă chestia revendicațiunilor Româniel, maĭ preocupă spiritul public maĭ mult ca nicĭ odată chestia reluăreĭ ostilităților între Turcia şi statele balcanice. Ceda-vor turciĭ Adrianopolul? Iată întrebarea! Sunt însă semne destul de vădite, că turciĭ vor pierde şi oraşul acesta atât de scump islamuluĭ. Printre indicațiile nefavorabile Turcieĭ figurează în primul rând, nota colectivă a ambasadorilor către Poartă, notă, prin care turciĭ sunt îndemnațĭ să cedeze pe toată linia spre a salva cel puțin Constantinopolul de cumplitul naufragiu. Hotărât, Sultanul Mohamed V e cel maĭ nenorocit dintre califĭ, precum Abdul-Hamid a fost cel maĭ criminal şi maĭ incapabil dintre Sultanĭ.

*

Maĭ puțin răspunzătorĭ în fața istorieĭ neamuluĭ lor sunt preşedinţiĭ de republică fiind nişte musafirĭ vremelnicĭ aĭ scaunelor ce ocupă.

Despre d. Poincaré, noul preşedinte al Republiceĭ franceze, se vorbeşte mult bine. D-sa va fi un preşedinte tot aşa de bun ca şi predecesoriĭ săĭ. Esențialul e să fie o persoană cumpătată, care să-şĭ afirme personalitatea-ĭ proprie cu mare moderațiune. Preşedințiĭ carĭ se afirmă prea mult, nu pot să-şĭ îndeplinească mandatul până la sfârşit. Dovadă defunctul Casimir Perrier.

*

Un bărbat eminent care şi-a afirmat mult puternica-ĭ personalitate la noĭ în țară a fost Ion Maiorescu. Activitatea luĭ extra scolară şi patriotică a fost prodigioasă. A avut multe neajunsurĭ de îndurat ca toțĭ patrioțiĭ hotărâțĭ aĭ epoceĭ sale.

Posteritatea însă l'a imortalizat în marmoră şi bronz, după cum şi merita.

Monumentul falnic pe care i l'au ridicat craioveniĭ în capitala Banilor, va fi pururĭ martorul faptelor mărețe ale luĭ Ion Maiorescu.

Mestugean

Fruntaşiĭ revoluțieĭ din țara românească la 1848

Ioan Eliade-Rădulescu, Ioan C. Brătianu, Gheorghe Magheru, C. Aristia, C. A. Rosetti, Iosafat Znagoveanu, I. Voinescu, Nicolae Golescu, Dimitrie Brătianu, Ştefan Golescu, C. Bolliac

Din Biblioteca Academieĭ Române

IN FAȚA RAZBOIULUI

de **Ludovic Dauş**

O scrisoare de câteva rândurĭ al căror cuprins se rezuma în vorbele: „vin de sărbătorĭ" revărsase ca o lumină în toate colțurile căsuțeĭ scunde dar curate din satul Cristeştilor, de pe apa Moldoveĭ.

Eraŭ săptămânĭ de când Toader Pătulea şi cu baba luĭ, Ioana, nu-şĭ maĭ găseaŭ loc şi nu maĭ aveaŭ astâmpăr, veştile venite de departe, repetate şi împrăştiate ba de învățător, ba de notar, popă, orĭ de câte un drumeț maĭ cu carte, eraŭ rele de o bucată de vreme şi picaŭ asemenĭ plumburilor de puşcă pe inima moşneaguluĭ. Privind, prin ferestruia din fața lavițeĭ pe care sta el şesurile înnegurate ale Moldoveĭ şi viorul împădurat al zărilor, răscolea cu gândul ceața amintirilor şi desprindea icoane din vremurile trăite de el peste Dunăre, de mult, când şi-a purtat faima de oştean la Plevna, pe câmpiile Bulgarieĭ. Cu câtă falǎ şi străşnicie nu şi-a pus pieptul în fața gloanțelor şi a baionetelor! Pe atuncĭ era flăcăŭ şi-şĭ ținea căciula de „curcan" pe-o ureche, țanțoş şi încrezător țintind în fesurĭ şi cornic să înşface semiluna de la vreun stegar din oştile luĭ Osman. Câte nopțĭ şi zile petrecute în şanțurĭ pe când plumbiĭ şueraŭ pe de-asupra capuluĭ, iar ghiulelele plesneaŭ în miĭ de bucățĭ scormonind pământul şi măruntaele tovarăşilor ce 'nțepeneaŭ fără să strige un „vaĭ!".

D'apoĭ goarnele dând semnalurile atacuriĭ, muzicele izbucnind odată cu urletele soldaților ce alergaŭ cu **baioneta la armă şi se afundaŭ în cenuşiul depărtărilor pline de răcnete şi fum. Nu eraŭ oamenĭ, ci zmeĭ nu eraŭ ostaşĭ, ci şoimĭ, vulturĭ repezițĭ spre gurile tunurilor, prin şanțurĭ, prin gropĭ şi 'ntre redute... Un şir cădea şi alte şirurĭ veneaŭ să le ia locul; iar moartea se năpustea** ca un crivăț în zilele de viscol mare. Creşteaŭ troienele de morțĭ şi rănițĭ pe când steagul țăreĭ fâlfâia mândru ciuruit de gloanțe. Căpitaniĭ strigaŭ: „Innainte băiețĭ"! şi coloanele răsăreaŭ din pământ maĭ dese, maĭ însuflețite. Tăceaŭ şi goarne şi muzicĭ, paturile de puşcă se ridicaŭ schimbate în buzdugane, iar peste movilĭ de morțĭ se 'nălțaŭ învingătoriĭ, cu mântăile sfâşiate, cu mâinile pline de sânge, ca şi fesurile enumărate împrăştiate ca nişte macĭ roşiĭ pe zăpadă.

Intr'o luptă de-acestea a căzut şi el, izbit de un glonte în mijlocul pieptuluĭ. S'a trezit la ambulanță în mijlocul altor rănițĭ, căutat de cucoane marĭ, cu crucĭ roşiĭ la brat blânde, mângâitoare, legânđu-ĭ rănile şi uşurându-ĭ durerile... Le vedea şi acum par'că ar fi fost astăzĭ şi nu cu atâția anĭ în urmă... Intr'o zi a venit şi *Doamna!* I-a vorbit dulce, i-a şters sudoarea de pe frunte şi a scris pentru el un răvaş, — cu cuvinte frumoase! — vestind părinților luĭ, că l'a scăpat Dumnezeŭ şi că se va întoarce la vatră căcĭ a picat Plevna! In altă zi a venit şi *Domnitorul* şi i-a pus o cruce pe piept alăturĭ de *Trecerea Dunăreĭ,* ca să ştie toțĭ cine a fost Toader Pătulea şi ce-a făcut el pentru țară!

Legând amintirile acestea de veştile maĭ noĭ, bătrânul se gândea:

— Iar sună un ceas mare... Feciorĭĭ noştri aŭ să treacă peste Dunăre, — cum am trecut şi noĭ. He, heĭ! Aŭ uitat Bulgariĭ că ne-am vărsat sângele şi pentru eĭ, şi acum îşĭ bat joc... N'o să maĭ pocnim în fesurĭ... nu!... ci în hrăpărețul care nu se maĭ satură, lacom de pământul şi drepturile noastre... Aŭ să 'nvețe să ne cunoască... da da!.. şi dacă i-o durea răŭ, cu atât maĭ bine, că de ce ne caută gâlceavă ?!

Şi veteranul uitat al dezrobiriĭ noastre, din colțul acela din Cristeştĭ, se însuflețea la gândul că au să sune iar goarnele războiuluĭ şi că în furtuna de oamenĭ carĭ au să treacă Dunărea feciorul luĭ va purta ca şi el arma pentru gloria țăriĭ.

Totuşĭ şi cele maĭ marĭ avânturĭ au o față dureroasă. Mâhnirea cea mare a bătrânuluĭ era că fiu-săŭ, Petre se afla departe şi se temea că regimentul luĭ are să plece pe neaşteptate înainte ca părințiĭ să-şĭ poată revedea feciorĭĭ. Mâhnirea aceasta era ințețită de plângerile bătrâneĭ care nu maĭ contenea cu văicărelile. Suflet de femee, ce să-ĭ facĭ, şi mamă pe de-asupra! Tânguirile eĭ încet-încet prinseseră şi pe bătrânĭ, dar el, era bărbat, ce dracu! şi înghițea lăcrămile bombănind şi luându-şĭ la vale nevasta:

— Dac'ar fi fost mamele noastre ca tine n'am maĭ fi luat Plevna. Inţelegĭ... Datoria întâĭ... asta-ĭ!.. pe urmă.. dacă o hi şi-o hi vine şi rândul pupăturilor.

Vestea: „viu de sărbătorĭ!" cursese ca mierea în sufletul bătrânuluĭ care în ciuda cuvintelor sale gândea că tot e maĭ bine să-şĭ îmbrățişeze întâĭ fiul. De! era om înainte de toate şi, de ce inima luĭ ar fi maĭ puțin duioasă decât a babeĭ?.. Şi-apoĭ nu-şĭ iubeau de-opotrivă băiatul? N'au tremurat şi n'au veghiat de-opotrivă la leagănul luĭ; n'au tremurat de bucurie văzându-l pe Petre al lor răsărind chipeş şi voinic, prinzând cu brațe tarĭ coarnele pluguluĭ, orĭ întorcând fetele în horă ca pe nişte sfirleze, chiuind, orĭ zvârlind căciula 'n pământ, de-țĭ era maĭ mare dragul!

Şi acum, când se aprindeau vrăjbile între popoare, când tunurile aveau să scapere şi gloanțele aveau să şuere, chiar şi el, soldatul care-a luptat la Plevna, simțea junghiul uneĭ neliniştĭ cumplite. Ursitele sunt nepătrunse şi nu ştie nimenĭ ce ne aşteaptă pentru ziua de mâine... Da... da... o mândrețe de viață poate să fie secerată ca spicul dintr'un lan de grâŭ... fiecăruia îĭ e scris să moară şi unora maĭ curând decât maĭ târziŭ.

Trăgându-şĭ barba albă Toader zicea bătrâneĭ:

— Ascultă-mă pe mine Ioano, maĭ bine să morĭ cu cinste de vreme, decât fără, târziu... N'are aface *câtă trăim;—totul e cum trăim!*

Şi 'nflăcărat de gândul că şi Petre poate să lase un nume la amintirea căruia să se descopere oameniĭ, bătrânul urma:

— Fiĭ tare şi mulțumită! Dumnezeu e mare şi bun şi poate a ales pe Petre al nostru să fie un viteaz, un brat voinic al țăriĭ. De-aceea l'a făcut 'nalt şi puternic, o floare şi-un munte de băiat. Cum i-o fi şi luĭ scris. Increde-te 'n voia celuĭ de sus, că el nu ne lasă, şi are grijă de toate... Ia spune şi tu, nu țĭ-ar fi drag să-l vezĭ întorcându-se, fruntaş între fruntaşĭ, cu decorațiĭ pe piept, ca să ne bucurăm şi noĭ, şi să'l cinstim împreună cu tot satul... Spune!.. nu țĭ se umflă inima de bucurie numaĭ gândindu-te?.. Şi-aĭ să-l auzĭ atuncĭ povestind cum s'a avântat printre gloanțe şi ghiulele, cum şi-a făcut drum cu baioneta, cum a împlântat steagul nostru în reduta cucerită... cum l'au îmbrățişat generaliĭ, prințul, regele... da... da... căcĭ vitejia apropie pe oamenĭ ca lumina care se răspândeşte de-

odată și împreună în aceeași zare lucrurile cele mai îndepărtate...

— Dar dacă nu se mai întoarce? borborosi bătrâna.

— Atunci... atunci are să ne vie numele lui... Se va vorbi de Petre al nostru în biserici, în școli; pe zidurile primăriei îi vor citi oamenii tipărit numele alături de-al marilor căpitani, și copiii copiilor noștri vor vorbi de Petre cu sfințenie, — cum vorbim și noi de cei căzuți la Griviița, la Plevna... Șterge-ți ochii Ioano... auzi! Cum ne e scris și cum îi e lui scris, căci lăcrămile noastre n'au să schimbe nimic... Bucură-te c'ai să-l vezi. Nu ni'l ia țara de-odată... Ni l'au trimis de sărbători, ca să ne bucurăm... Pe urmă... pe urmă își va face datoria... și... cum o vrea Dumnezeu...

Ea îl ascultă multă vreme vorbind, nemișcată, cu mâinile împreunate pe genuchi, palidă, transfigurată.

— Puiul mameĭ! șopti ea ștergând o lacrimă care-i lunecă pe fața zbârcită și arsă de vreme.

Inserarea își întindea vălurile, întâi cenușii, apoi negre, afară și în toate colțurile casei. Acum tăceau amândoi furați de gânduri și de dragostea lor pentru fiul așteptat.

Dintr'un târziu:

— Să gătești ce-i găsi mai bun! șopti Toader.

— Ce-oi găsi mai bun! repetă bătrâna.

— Și așternut moale...

— Da, așternut moale.

— Eii, am să mă 'nchipuesc cu cât oi putea ca să-i dau să nu ducă nevoie.

— Să-i dai... să-i dai cât îi putea.. îngână bătrâna simțindu-și încleștate fălcile de înduioșare.

Se sculă, apoi, apropiindu-se de icoana prinsă în perete pe o năframă și cu flori de busuioc de-asupra, — se rugă lui Dumnezeu pentru viața lui Petre și aprinse tremurând candela ca să nu se mai stingă.

FANTOMA FERICIRII

Ce singur sunt! Nu-i nici o arătare
Să mă cuprindă 'n vraja-i ne'nțeleasă!...
Triști, ochii mei privesc spre o mireasă
Ce-aștept să ia din haos întrupare.

O văd zâmbind în raze pururi clare
Și 'n sufletu-mi păreri de rău s'adună —
Eu le desmierd în vers și 'n voe bună
Le cânt că'n ele-s flori nemuritoare.

O umbră vrăjitoare, fără formă,
Doar ea mai dă un farmec pur iubirii
Și-mi pare-atunci mai dulce suferința,

Că 'n viața-mea și tristă, și-uniformă,
De n'ar fi ea — tantoma fericirii —
S'ar duce 'n vânt tot ce-am mai scump — **credința.**

Leontin Iliescu

ION MAIORESCU

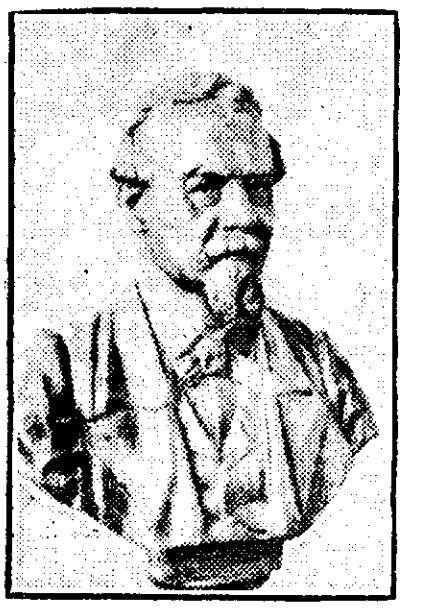

Craiova, care-și revendică mândria de a fi avut pe unul dintre cei mai mari învățători ai Neamului, pe Ion Maiorescu, a răsplătit zilele acestea cum se cuvine amintirea lui, cu prilejul desvelirii busturilor ridicat din inițiativa societății literare a elevilor liceului.

Născut în Ardeal în 1811 în comuna Bucerdea, comitatul Blaj, unde și-a făcut primele studii, desăvârșite apoi la Pesta și Viena, Ion Maiorescu s'a simțit chemat pentru o misiune cu mult mai de seamă, decât cariera preoțească, căreia fusese destinat prin învățătura ce primise. Superior prin cultură, temperament și aspirații, el a început totuși prin a fi un simplu învățător la școala de copii din Cerneți, săvârșind în Oltenia rolul pe care Lazăr îl jucase pentru viața culturală a Munteniei.

Unul din promotorii ideii Unirei, Ion Maiorescu, propusese înființarea unui mare stat român, care să cuprindă Țara Românească, Moldova și Ardealul, unite sub un principe din casa de Austria. El prevenise totodată apropierea de Germania, ceeace ni-l arată ca pe un adânc înțelegător al rostului nostru politic.

Ca plenipotențiar al Țării Românești în Germania, el a luptat pentru săvârșirea acestei apropieri, combătând înrâurirea dezastruoasă a Rusiei.

La 1857 în urma unei călătorii în Istria, el alcătuește un vocabular istriano-român, plin de interes pentru studiul limbei. Supraveghiat de poliția din Brașov, se întoarce în țară, unde ocupă demnitatea de director în ministerul de instrucție, în care calitate deschide printr'o cuvântare ocazională gimnaziul Lazăr.

Ion Maiorescu moare la Viena, la 4 Septembrie 1864.

Convorbiri astronomice

Artificiile cerești

„A căzut o stea, a murit un om", spun țăranii noștri. E drept, mereu vezi stele căzătoare — dacă cerul nopții e senin — și mereu mor oamenii, mici și mari, săraci și bogați. Ar fi interesant, dacă în adevăr sufletul omenesc ar lăsa pe bolta cerească o urmă așa de frumoasă. Din nefericire, nici o stea căzătoare nu prețuește cât un suflet omenesc, căci ele nu sunt de cât foarte mici particole de materie, de câteva grame cel mult. Revelat, cititorul va întreba: dar atunci de ce se văd așa de strălucitoare? Pentru că iuțeala pe care o au e mare, iuțeală de vreo 40 km. pe secundă și intrând în atmosfera Pământului, e foarte natural, ca prin frecare să se aprinză... și bine înțeles, să se stingă. Puțină cenușe, atât rămâne din ceea ce am botezat noi cu atâta emfază „stea căzătoare". E regretabilă confuzia, de oarece cunosc pe mulți cari sunt perfect încredințați, că o stea căzătoare nu e de cât una dintre cele cari împodobesc bolta cerească. Dacă am admite că nu cad de cât numai 20 de stele pe seară, apoi într'un an ar fi căzut 7300 de stele, adică bolta cerească ar fi rămas cu totul fără stele.

Deși nimica toată e cenușa unei stele căzătoare, cu toate acestea s'a calculat că numai în într'un an cad pe pământ 36.500 tone de cenușe a stelelor căzătoare, cum și masse neconsumate încă cu totul de pietre cerești, cărora li se zice *meteoriți*.

E nimica toată față cu colosala masă a Pământului, dar se poate spune că faptul acesta contribue ca planeta noastră să devină din ce în ce, un membru mai „de greutate" al sistemului solar. E curios că sporirea masei Pământului, are de efect lungirea zilei. Dacă Pământul își va mări diametrul, se va învârti mai încet și anul va conține un număr mai mic de zile de cât în prezent. Dar toate acestea au loc în milioane și milioane de ani.

Uneori însă, într'o singură noapte, dintr'o anumită parte a cerului cad mii și zeci de mii de stele, nu le mai poți număra. S'au întâmplat în multe rânduri asemenea mărețe fenomene cerești și coperta *ziarului Călătoriilor și al științelor populare* care va apare Marți 8 Ianuarie, are o gravură ce reprezintă tocmai o asemenea priveliște cerească, observată de învățații Humboldt și Bonpland la Cumana (America), în Noembrie 1799. Gravura alăturată reprezintă de asemenea o ploaie de stele căzătoare de la 2 Noembrie st. n. 1872. E în adevăr măreață această reprezentație cerească ce nu s'a mai putut admira de mulți ani și ar fi de dorit ca vreo cometă să ne mai procure asemenea spectacole.

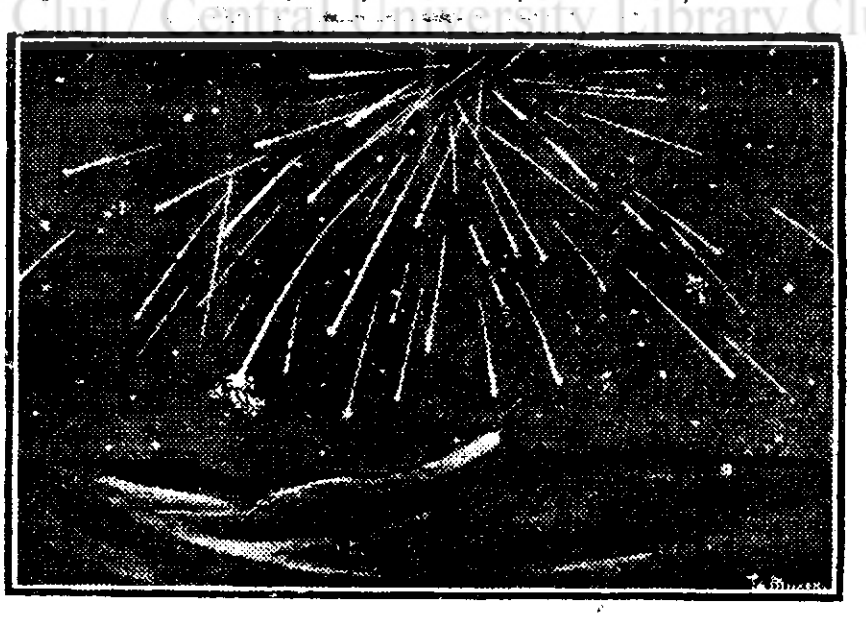

Ploaia de stele căzătoare de la 2 Noembrie st. n. 1872

O cometă! Ei da, am trădat secretul. Ploile acestea se datoresc sfărâmăturilor cometare, cel puțin la acest rezultat au ajuns mai toți astronomii. Cometele îmbătrânesc pe semne și ele, sau li se întâmplă accidente și atunci se rezolvă în pl de stele căzătoare, când le întâlnim sfărâmăturile. Dar sunt multe comete cari nu au dispărut încă din circulație, cum e cazul chiar cu faimoasa cometă Halley. Pe drumul ce ea îl face în jurul Soarelui sunt presărate nenumărate particole și când Pământul, în drumul ce-l face și el în jurul Soarelui, întretae drumul cometei Halley, întâlnește multe asemenea părți ale, le atrage, le preface în **scrum.**

Sol nostru e format deci și din rămășițe cometare, ceea ce nu poate de cât să ne facă o mare plăcere, dovedindu-ne, că și Pământul e un simplu corp ceresc.

Și acum, la anumite date cad dintr'o anumită parte a cerului mai multe stele ca de obicei și fiecare roi are caracteristica lui. Stelele căzătoare ale unui roi lasă de pildă urme lungi și luminoase, altele, dintr'alt roi au urme scurte și gălbui roșiatice, etc.

Astronomii, dar mai ales amatorii astronomi se îndeletnicesc cu observarea stelelor căzătoare și de câțiva ani încoa, numărul amatorilor sporind, le-am recomandat aceste observații, în urma unui apel ce mi-a trimes d. Birkenstock din Hanovra, pentru formarea de noui recruți. Astfel de la noi din țară observă stelele căzătoare în mod sistematic, amatori din T.-Severin, Ploești, București și mai zilele trecute s'a înscris un tânăr din Iveștî (Tecuci). Faptul acesta mă bucură de oarece dovedește că stăruința mea de atâția ani a început să dea roade, ori cât de neînsemnate ar părea unora. Era o necesitate să avem amatori numeroși și cari să se ocupe sistematic cu o ramură a astronomiei. Visători sunt destui, sunt prea mulți din cei cari rezolvă cu imaginație înaltele probleme ale astronomiei; e nevoie însă de amatori serioși. Dacă în cinci ani numai am reușit să fac pe vre-o 30 de persoane să-și procure lunete astronomice, spre că de acum înainte, numărul acestora va spori și mai repede, mulțumită noilor amatori-astronomi.

Stelele căzătoare se observă cu ochii liberi, dar câte observații interesante nu se pot face cu o lunetă cât de mică!

De aceea rubrica aceasta e necesară și mulțumesc conducătorului „Universului literara", că m'a încurajat menținând-o.

Victor Anestin

Ilustrația noastră colorată

Dristorul nostru (Silistra)

Ilustrația noastră alegorică de azi n'are nevoe de lungi explicații:

Dristorul lui Mircea-cel-Mare zace încăușat de veacuri sub jug strein.

Orașul acesta românesc ne fusese retrocedat prin tractatul din San-Stefano, dar intervenind tractatul din Berlin, Dristorul a rămas tot în mâini streine.

Războiul balcanic pune pe tapet mai mult ca nici-odată chestia Silistrei, chestie care, suntem convinși că se va rezolva în favoarei României, așa cum cere sfânta dreptate.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SMĂRĂNDIȚA

de **Ion Dragoslav**

— Urmare și sfârșit. —

Și iat-o a doua zi de dimineață pe când părintele era dus la utrenie numai că o văzurăm iar pe cucoana preuteasă și pe Catrina lui Bordeĭ, suite într'o căruță trasă de doĭ telegari și cu Gavril Buzatu pe capră, și cu vre-o treĭ găinĭ, în codîrlă și la drum băete, la Tătărușĭ.

— Da unde s'a dus măta Smărăndițo? îĭ dă părintele Grigore, când se înturna dela biserică.

— Haa zise Smărăndița sprijinindu-se într'un picior și ținându-se cu o mână de stâlpul hornuluĭ.

— Unde s'a dus măta! îĭ strigă tare la ureche.

— Mama? — la târg, vorbi apăsat Smărăndița.

— Iar târg, așa de dimineață, zise părintele, mi-a omorât toțĭ caiĭ cu târgul cela. Și dacă ar folosi ceva, da pe ea o amăgesc toțĭ, de mi săracă este casa.

Ce a dres, ce a făcut pe acolo, nu știŭ, atâta că cocoana preuteasa s'a înturnat cu o tăfâlcă plină cu bozgoane, de credeaĭ că avea făcute cine știe ce cumpărăturĭ dela târg, dela Neamț orĭ Fălticenĭ: apă descântată, lăbuțe uscate de liliac, florĭ dela ziua cruciĭ, semn dela brâul feteĭ vrăjit și câte și câte mongoase... nimic nu lipsea, și toate își aveaŭ menirea lor sorocită pe ceva.

Cum sosi tăinui ce tăinui cu Smărăndița: maĭ prin semne, maĭ prin glas maĭ ridicat și numaĭ ce le văzurăm cu binișorul pe lângă popă. Săracul popa Grigore! știa el, că biserica oprește astfel de drăcii; da ce putea să facă el, singur la două muieri: care de ar fi zis până la sfârșit tot putea să se ducă!

De astă dată, îĭ vorbi să maĭ dee și o petrecere, doar doar: s'or aduna ceĭ învățătorĭ și viitorĭ preoțĭ și cine știe... dacă nu s'a prins unul până acum, s'o prinde acum.

Bietul preot, dă cu durere de inimă către pungă, nu să lăsă ademenit dintâĭ, ca omul îĭ era milă de ban să-l ducă pe gură de lup se împotrivea.

Atuncĭ, el îl luară la cicăleală: că așa-ĭ el: că-ĭ un lasă-mă să te las; că dacă aĭ fi făcut așa de mult ar fi fost altfel și câte și maĭ câte vorbe, îl tăvăliră și îl ocără până când, scos din sărite nenorocitul preot svârli punga dela brâŭ pe pat răcnind:

— Na! duceți-vă la dracu,— săturați-vă! Veniți înțelepților de mâncați la masa nebunilor și-și luă anteriul lung, pe umerĭ și plecă mâncii.

Atâta le-a trebuit femeilor să vadă punga popeĭ. De acolo pregătirĭ pe preoteasă: o săptămână ținu pregătirile și poftirile. Smărăndița ajutată de o femeie din sat de a bea prideli cu scuturatu și văruitul caseĭ, numaĭ să fie bine. Gavril Buzatu toțĭ caiĭ din grajd îĭ deșălă, ducând poftirĭ din sat în sat.

Dar iată și ziua de petrecere.

Trăsurĭ, caĭ, briștĭ, docare; era plină ograda și grajdul și casa plină de oamenĭ aleșĭ, cum să nu vie, când au auzit că părintele vrea să-șĭ sărbătorească ceĭ patruzecĭ de anĭ de păstorie la biserica din sat.

Ce nu făcu preoteasa și fata pentru musafirĭ? Dulceață, cafea, vin mâncare, băuturĭ, dar pace.

Toate bozgoanele și vrăjitoriile au fost puse în slujbă: năvalnicul îl avea Smărăndița în sân, apă descântată împrăștiată prin vin și paharele cu dulceață; busuiocul a stat atâtea zile între șervetele și fața de masă, iar cucoana preutasa așa pe nesimțite, pe toțĭ flăcăiĭ îĭ ademenea cu vorbe bune și cu piciorul de liliac îĭ mângâia pe spate.

Și ce gătită era Smărăndița. A dat cucoana preoteasa la mulțĭ a înțelege, dar toțĭ se uitau cu milă la fată și pe care drum au venit pe acolo s'au întors.

Și Smărăndița ce frumoasă era! ... Ce frumoasă!.. douăzecĭ și patru de anișorĭ avea, dar par'că era de optsprezece: o față albă, niște ochĭ și niște sprincene vorba cânteculuĭ:

„Ochiĭ și sprincenele
Fac toate belelele..."

Și cu toate astea n'avea noroc!... Ce n'ar fi putut da ea unuĭ noroc! Ce? avere, cinste căĭ fată de popă, dar cu folos, un lucru o strica: era cam surdă și pășea cam șoldit; cu toate astea era mână de foc de harnică... și par'că-o consuma noĭ când nu-ĭ băga nimenĭ în seamă beteșugul.

— Păcat! Insera când aŭ eșit flăcăiĭ din casă; frumușică frumușică; avere, avere; da ce folos căĭ beteagă și surdă?..

Și a adunat biata preoteasă nu odată lume, învățătorĭ și preoțĭ în casa eĭ, nu odată după asta. Ba, în cutare vreme că a fost patronul părintelui, ba a cucoaneĭ preoteese după aceea, ba în alt timp Smărăndița a împlinit ceĭ douăzecĭ și patru de anĭ; ba în la atâtea a luneĭ cutare a fost ziua Smărăndițeĭ. Și ursitul feteĭ nu se ivise.

Să săturase dela un timp și preoteasa de petrecerĭ; dar și vestea de petrecerea și averea popeĭ mersese departe.

In sfârșit, iată că, în anul când Smărăndița trecea pe al douăzecĭ și patrulea semn pe răboj, veniră în întreaste zile erneĭ niște oamenĭ, niște pețitorĭ, un fecior de popoă, și traseră la o babă din sat, care făcea și ca pe pețitoarea și o ceru pe fată de nevastă.

Nu era învățător orĭ popă, ci singur numaĭ fecior de popă; orĭ cum din oamenĭ cum se cade.

Deocamdată preoteasa și fata nu l-aŭ văzut, dar după ce s'a uitat popa urât la ele, primiră și haĭ pregătirĭ de nuntă.

Dar n'aŭ avut parte de norocul ăsta până la sfârșit; că într'o zi, ce'ĭ vine mireluĭ, tocmaĭ Sâmbătă seara—când se pune horbotul mireseĭ înaintea cununieĭ, — încălecă voinicul pe cal și așa cu floarea, în pept, de mire, se prevede în întunericul nopțiĭ fără să zică o vorbă. Și lume la nuntă și lume cât păr în cap; cum să nu vie, când știea că 'ĭ bine de petrecut la preot. Neamurile și prieteniĭ nu se maĭ sfârșesc; dar mirele — dus.

Aŭ crezut întâĭ, că a plecat pe undeva, pe afară saŭ la crâșmă, saŭ la nunĭ ca să le vorbească ceva, prin sat pe undeva... l'aŭ căutat tot satul și prin toate gropile și toate împrejurimile și n'aŭ maĭ dat de urma luĭ.

Atuncĭ, s'aŭ pus pe gândurĭ, că poate a plecat în satul luĭ și a trimes om să vadă ce-ĭ și până s'a întors omul treĭ zile și treĭ nopțĭ a jucat nunta și a stat mireasa cu petcala pe cap și mirele n'a maĭ venit și nicĭ în satul luĭ n'a fost găsit. La urma urmeĭ, lumea ostenită, încetul cu încetul s'a împrăștiat; iar preotul și preuteasa aŭ rămas morțĭ de rușine.

Unele femeĭ aŭ început să vorbească tot felul de vorbe ciudate, iar lăutariĭ de aĭ draculuĭ aŭ stârnit cântecul.

Joacă nunta de treĭ zile
Și mirele nu maĭ vine!

De atuncĭ toate s'aŭ stricat în casa preotuluĭ. Preuteasa n'a maĭ fost pe la vrăjitorĭ și nicĭ n'a maĭ dat petrecerĭ nicĭ la patronul părinteluĭ măcar. Sufletul eĭ așa se abătuse că nu se maĭ jeluia nicĭ nu maĭ asculta pe nimenĭ; așa că nicĭ femeile nu maĭ îndrăzneaŭ s'o învețe ceva iar pe Smărăndița n'a maĭ cerut-o nimenĭ de nevastă, un fecior de popă nicĭ unul din gospodarĭ din sat.

Singura mângâiere ce o maĭ avea Smărăndița e aceia că de și a fost cerută de nevastă de un învățător saŭ de un viitor preot, cel puțin, de un fecior de popă, și așa, în dorul ăsta nemărginit, a învățat a da în cărțĭ, și vecinic căuta, dacă nu se maĭ întoarce, și câte odată, pătrunde zările de unde a venit voinicul și oftează de i se rupe inima.

D-na GITANA d'OLMAR

Dăm aci portretul celebreĭ cântărețe d-na *Gitana d'Olmar*, (născută Mărculescu, pentru care ziarele parisiene sunt pline de elogiĭ unanime. Răsfățată de entuziastul public francez, care a numit-o „La Belle Gitane", d-na Gitana d'Olmar e un exemplu maĭ mult de năpăstuirea talentelor noastre, cărora străinătatea le aruncă pentru întâia oară nimbul glorieĭ, pentru ca maĭ apoĭ să le recunoaștem și să le preamărim.

Neîntrecută în interpretarea roluluĭ de Carmen, d-na Gitana d'Olmar a cucerit până și pe marele Coquelin Ainé, care avea o adevărată adorațiune pentru temperamentul extraordinar al acesteĭ Dive.

D-na Gitana d'Olmar, care se găsește actualmente în țară, nu ne va lipsi și pe noĭ de plăcerea de a o putea asculta, oferindu-ne un prilej minunat în seara de 18 Ianuarie, — un spectacol de operă pe care îl va da în Palatul Ateneuluĭ, cu concursul tenoruluĭ Dimitrie Michăilescu.

EX-LIBRIS

Pe Mărgineanca de *d. C. Sandu Aldea.* — D. Sandu-Aldea este unul dintre scriitorii care știu să *vadă* și maĭ ales să *redea* aceea ce văd. Sufletul omenesc cu împătimirile luĭ, cu năzuințele spre bine și spre rău, cu acel bizar amestec de fatuiere și lumină, de pricepere și naivitate, acest suflet a ispitit totdeauna pe scriitori. Viața de țară ca și aceea de la orașe e tot atât de complexă prin ciudățenia sufletească a oamenilor carĭ o alcătuesc încât se amăgește cineva foarte ușor dacă privește viața de la sate numaĭ în *aparența* eĭ. Și acolo sunt colțurĭ nebănuite de orășenĭ pe care numaĭ artistul neîmbâcsit de fantasia culeasă din fumul cafenelelor le poate înțelege, le poate tălmăci și lămuri în urmă celorlalțĭ. Din aceasta se naște *arta* adevărată, ale căreĭ isvoare pornesc din suflete, s'alambichează în sufletul artistuluĭ și curg apoĭ limpezĭ în sufletele celor carĭ citesc pe scriitor sau admiră pe artist.

Astfel, credeu, înțelege arta d. C. Sandu-Aldea. *„Pe Mărgineanca"* e o nuvelă, care ar fi putut fi un roman, în care ni se desfășură pe dinainte unghere bine prinse din viața de la țară. Povestirea te atrage și prin limba curat românească întrebuințată de povestitor, care zugrăvește bine sufletele, le surprinde în tainițele lor și ni le înfățișează *așa cum sunt*, revărsând, firește, asupra lor acea pulbere de finețe care pornește din însușĭ firea artistuluĭ. Iată ce cuprinde povestirea:

Proprietarul de moșie, Arțăreanu, are o gospodărie întinsă, își iubește mult soția și are, pe lângă toate cele, pe Frantz, un bun administrator al moșiilor sale, pe care l'a adus din țara nemțească împreună cu o soră maĭ mică, Mariana, aĭ căreĭ ochĭ aminteau studentuluĭ Neculaĭ Cosma frumusețĭ din cântecul Niebelungilor.

Dar Mariana se înamorează de cutezătorul Florea Mărgărit pe care o scrisoare de recomandare îl pripășește pe moșia luĭ Arțăreanu ca administratorul moșieĭ sale vecine, Filioara. Nu ține mult căsnicia tinereĭ perechĭ pentru că sufletul bolnav și romantic al Iulieĭ, soția luĭ Arțăreanu, se simte atras ca de un văr-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

lui nebiruit spre Mărgărit. Acesta visa s'ajungă într'o bună zi el stăpânitorul întinselor moşii ale binefăcătorului său. Ca să scape de un rival plictisitor, Mărgărit se hotărăşte să-şi împuşte din ascunzişul pădurii stăpânul. Detunătura s'aude puternică, dar glontele nu e fatal şi Arţăreanu scapă astfel neatins. Iulia, care şi-a crezut bărbatul mort şi a bănuit pe ucigaş, îşi vede situaţia în toată puterea şi o luptă teribilă se dă în sufletul ei. Rezultatul luptei o scoate biruitoare pe ea, care destăinueşte totul bărbatului ei într'o scrisoare şi ...se otrăveşte. Bărbatul îşi descoperi soţia moartă, află zguduitorul cuprins al scrisoarei în timp ce Mărgărit, cinic până la sfârşit, vine la Curte. Arţăreanu îşi face singur dreptate şi se încredinţează apoi singur justiţiei, iar Frantz cu Mariana se înapoiază în patria lor.

Toată povestirea e segestivă, morală, cu aluziuni minunate la adresa societăţei de azi, cu zugrăviri de tablouri locale pe care numai un cunoscător al satelor noastre le poate face măestrit.

„*Note de drum*", „*Scrisori*" şi celelalte schiţe ale d-lui C. Sandu-Aldea arată aceiaşi mână dibace în făurirea lor, dar sunt lăsate, oarecum în umbră de nuvela „*Pe Mărgineanca*", cu care autorul a avut fericita inspiraţie să-şi boteze întregul volum.

In viitorul număr al revistei voiu vorbi de „*Timotheiu Mucenicul*" al d-lui D. D. Pătrăşcanu.

L. Iliescu

FANTOMA

de. **N. PORA.**

Inlemnit, fără privire, lipsit pare că de ori ce gânduri, aşa îl ştiam şi aşa îl găsiam în acelaş loc totdeauna, stând ceasuri întregi la aceiaş masă, nepăsător la zarva desmăţată a săbii acelea străbătute de chiote neruşinate şi de parfumuri înnecăcioase.

Il cunoşteau mulţi, însă mai nimeni nu-l saluta, ştiindu-l că nu răspundea nimănui de par'că n'ar fi zărit pe nimeni. Numai când „tapeurul", între două „numere", îşi aducea aminte de anii de şcoală cântând vre-o bucată ce-i plăcea, atunci se clintea şi el din loc, iar faţa, întreaga lui fiinţă, îi căpăta o înfăţişare de adâncă luare aminte.

Sorbia muzica notă cu notă, cu nesaţ, cu aceiaş patimă ca şi un beţiv când îşi savurează băutura favorită. O „mazurcă" saŭ o „poloneză", ba chiar şi vre-o romanţă veche, îl făcea să se simtă par'că pe alt tărâm, tresărind une ori ca sub puterea unui fluid magnetic răspândit asupră-i de muzică.

Iar din ochii lui negri, de o fixitate mortală isvoraŭ atunci licăririi straniĭ ce îi păenjiniaŭ dându-i înfăţişarea unui poet în clipele inspiraţiei. Şi pe albul feţii lui de o neobişnuită frumuseţe înflorea un zâmbet trist, pierzându-se în colţurile gurii încadrate de o barbă neagră, fină.

In noaptea aceia de „Revelion", când puţini singuratici îşi torceaŭ plictisul alături de convenţionale amante de spelunică. „Fantoma" — cum îi ziceaŭ necunoscutului — se ivi la ceasul obişnuit, tocmai când luminile se stingeaŭ şi şampania spumega în pahare, însoţită de chiotele de veselie cu care era primit noul an.

Când se făcu lumină, „fantoma" se aşezase uitându-se cu aceiaşi atenţie la conţinutul verzui al paharului din care sorbea din când în când. Mai trist ca ori când, nu se mai putu stăpâni, pierzându-şi cumpătul deabinele, când pianistul îşi plânsă regretele în duioşia unei vechi romanţe.

„Fantoma" aduse o mână la ochi şi oftă.

Tăcură toţi, încetă şi pianul şi puţinele grupuri se înfiorară.

O singură clipă de tăcere, de tristeţă apăsătoare nepotrivită cu încăperea aceea. Apoi „fantoma" plăti, se ridică şi eşi în aceleaşi mişcări maşinale, cu acelaş pas de bizară arătare.

Am luat-o după el în neştire. L'am urmărit, o bucată de vreme, fără să mă simtă.

Când am băgat de seamă că vorbeşte gesticulând, isbucnind une ori în hohote de râs, saŭ de plâns nu ştiam ce să cred şi m'am apropiat de el, rămânând numai la câţiva paşi în urmă-i.

Treceam pe uliţi deşarte, pe jumătate acoperite de întuneric, abia zărindu-i prin ceaţă, de lumina nesigură a unui felinar. Se oprea, ridica braţele, apoi capul în sus, rugându-se poate saŭ rostind un blestem şi dând din umeri o lua înainte.

In dreptul unei case mari se opri, stătu pe gânduri o clipă şi cum stătusem locului şi eŭ, se apropie de uşă, trase clopoţelul şi apoi intră.

Aşteptai câteva clipe liniştit. Nu se lumină însă nici o fereastră, precum nu tresări nici o uşe, cum nu se deosebi nici un sgomot în casa acea a întunericului şi a tăcerii, de par'că şi ea luase ceva din înfăţişarea de mortală încremenire a stăpânului.

Aşi fi stat aşa multă vreme uitându-mă la ferestile deopotrivă întunecate, de par'că nici nu putuse vre odată să răzbată lumina înăuntru, dar nici de acolo nu ţâşnise afară o limbă de lumină.

Apoi de odată mă cutremurai auzind o pocnitură de revolver, înfundată acolo, în cine ştie ce colţ al enormei case pierdută în beznă şi tăcere.

Câteva clipe după aceea uşa cea mare se deschise iarăş năvălind afară o femeie bătrână ţipând după ajutor.

Am sculat din somn pe întâiul medic peste care am dat şi am intrat în casa întunericului.

Slujnica o luă înnainte, cu un sfeşnic în mână, ducându-ne prin încăperi luxoase, tăcute, stăpânite toate de un miros închis ca orice încăpere în care nu intră lumina.

Peste tot perdele negre, enorme, dădeaŭ o înfăţişare lugubră încăperilor ca şi umbrelor noastre întinse pe covoarele ce ne înecaŭ paşii.

Dintr'o odaie de lucru, dădurăm într'o încăpere ce ne îngrozi. Slujnica lăsă sfeşnicul pe o masă repezindu-se spre mijlocul unui catafalc pe ale căruĭ trepte zăcea cu fruntea străpunsă nefericitul stăpân — fantoma noastră.

După ce deschiserăm o fereastră, lăsând aerul viŭ al dimineţei să pătrundă în încăperea aceea groaznică, servitoarea ne spuse:

— De doi ani, de când a murit cucoana, boerul n'a mai lăsat să se deschidă nici o fereastră. Sta toată ziua închis în casă, scriind şi citind şi nu mânca mai nimic. Cum se 'nnopta însă intra aici, în iatacul răposatii de unde n'a lăsat să se ridice nimic de la înmormântare, şi acolo pe treptele unde a stat ea şi-a făcut culcuşul.

„Nu ştiŭ ce făcea, că mi-era frică să mă suĭ la el, şi numai noaptea târziŭ mă deşteptam când l'auzeam gemând şi plângând şi apoi îl auzeam plecând.

„Se întorcea în răvărsatul zorilor de obicei şi numai astă seară, când s'aŭ împlinit doui ani de la moartea cucoanei, abia a plecat şi s'a şi întors.

„Mi-a fost frică de el când l'am văzut şi, cum nu mi-a zis de mult nimic, m'a şi mirat când l'am auzit spunându-mi: „du-te"!

„M'am prefăcut că plec şi tiptil am trecut alături în biuroŭ.

„A plâns, a chemat-o pe nume pe răposata, de par'că ar fi fost vie şi apoi l'am auzit râzând, căzând jos, gemând şi suspinând, iar mai pe urmă am auzit o bubuitură şi atâta".

— Un caz patologic — închee doctorul, după ce se încredinţă că-i mort de-abinele şi apucându-mă de braţ eşirăm, lăsându-l pe mort pe treptele la care ţinuse atâta şi pe care trebuia să-şi închee şi el misterioasa-i viaţă.

EXPOZIŢIA PEISAGISTULUI MIHĂILESCU

Expoziţia de pictură a distinsului peisagist Mihăileanu s'a închis odată cu deschiderea noului an. A fost deci ultima senzaţie artistică a anului trecut, căci într'adevăr, pictorul Mihăilescu este un peisagist cu temperament artistic. Pe fiecare din pânzele sale palpită viaţa şi speranţele văzute prin prisma unui suflet mai mult realist decât romantic. Cu splendid *efect de seară pe Sabar*, în care culorile te minunează şi câmpul larg te uimeşte; pânza No. 77, „*Pe Teleajen*", un peisaj sălbatic la No. 18 care se impune ca realitate plastică. Mai sunt şi alte tablouri care consacră pe pictorul Mihăilescu ca pe un admirabil peisagist.

Reproducem mai sus fotografia peisagiului Mihăilescu cum şi unul

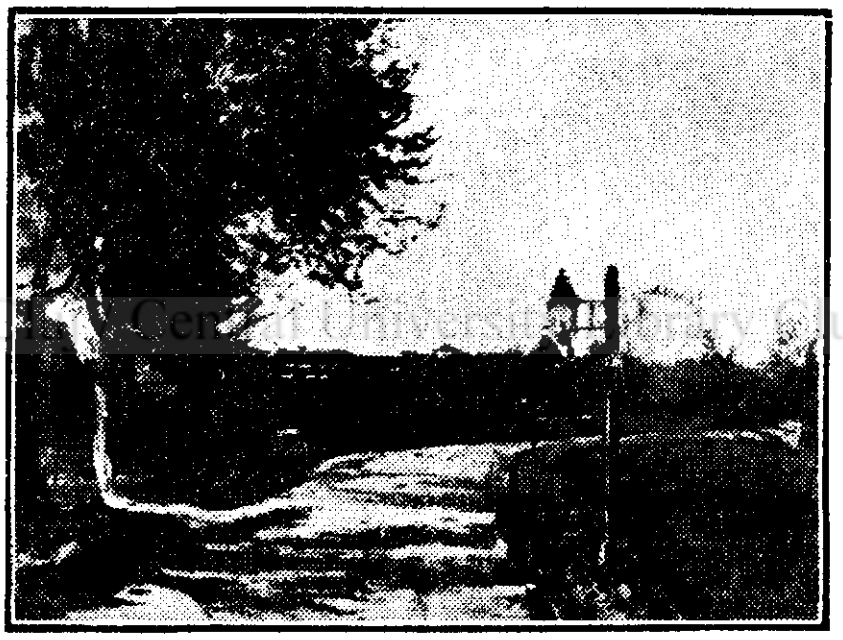

toată caracteristica aceasta, toate realităţile frumoase, foarte plastic redate, aŭ un văl subţire de poezie, un zăbranic fin de imaginaţie artistică plină de nuanţe surprinzătoare. Te isbeşte, în fie care pânză, realitatea alături de frumos, de poezie, fapt care chezăşueşte temperamentul artistic. Citez pânza No. 39, un din cele mai frumoase tablouri ale sale după natură, după care am obţinut o fotografie.

In viitorul număr al revistei, voiŭ vorbi despre interesanta expoziţie de pictură şi sculptură a soţilor Iordănescu care s'a deschis de curând la Ateneŭ.

L. I.

Vlaţa artistică şi literară

— D. C. Niculescu, artist, şi-a dat, pe ziua de 1 Ianuarie a. c., demisiunea din postul de controlor-general al Teatrului Naţional.

D-sa va da o serie de reprezentaţii prin ţară.

*

„Societatea scriitorilor romani" va da *Duminică 20 Ianuarie*, ora 8½ seara în Palatul Ateneului un festival artistic, sub patronagiul M. S. Regina, comemorând astfel centenarul mareluĭ poet *Grig. Alexandrescu*.

*

Iaşii vor sărbători un mare eveniment artistic care este, în acelaşi timp un trist episod din viaţa teatrului Naţional ieşean.

Artistul C. B. Penel, răsfăţatul comic al Iaşilor şi cel mai iubit dintre tre artiştii ieşeni, se retrage din teatru la vârsta de 38 ani din pricina unei boli care nu-i mai îngădue accesul sceneĭ.

La 23 Ianuarie a. c., se va juca „Bebé" ca piesă de retragere pentru Penel. Penel va juca rolul lui Petillon, profesor particular de drept, rolul din care el a făcut o creaţiune artistică la noi.

Despre Penel vom vorbi mai pe larg în numărul viitor al revistei.

*

Marea revistă „Luceafărul" a intrat în al 12-lea an de existenţă şi aceasta e un mare triumf pentru o revistă literară mai ales când ea apare peste munţi şi are deci să lupte cu multe greutăţi. Se ştie că această mare revistă a adus mari serviciĭ culturei naţionale în ultimul deceniu, grupând în jurul ei pe ceĭ mai de seamă scriitorĭ dela noi şi de peste munţi. Este o mare operă naţională sprijinirea acestei reviste care apare la Sibiu.

*

Academia Română s'a redeschis la 8 Ianuarie a. c. Biblioteca e deschisă fără întrerupere până la orele 6 seara.

In curând va apare nouile buletine ale acestei înalte instituţiuni culturale.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Piatra de pe mormântul lui Ion Maiorescu și al soției sale Maria în cimitirul Șerban-Vodă din București

Așĭ vrea să uit!

Așĭ vrea să uit și te găsesc pe tine
Fermecător de dulce și frumoasă,
In rochia ta bogată, — majestoasă,
Te-așĭ semui cu drag uneĭ regine.

Ce-mĭ pasă că nu eștĭ imaculată,
Și dacă ochiul tăŭ șiret mă minte,
Orĭ dacă mânĭ n'o să-țĭ aducĭ aminte,
Că te-aĭ lăsat o noapte sărutată?..

Că te plătesc cu banĭ? — Imĭ e tot una!
Iubiteĭ mele i-am plătit adese
Cu lacrimĭ calde, lacrimĭ ne 'nțelese,
Iubirea eĭ, trufia și minciuna.

Și tu eștĭ ca și dânsa prefăcută;
Nicĭ tu măcar nu mă cunoștĭ maĭ bine;
Dar înșelat, vreaŭ să mă'nșel pe mine..
Intinde-mĭ gura ta și mă sărută!

I. C. Aslan

VIAȚA OSTAȘEASCA

RECRUTUL

Sunt anĭ de atuncĭ. Terminasem gimnaziul și nu aveam mijloace pentru a-mĭ continua studiile. Biata mamă, cu leafa eĭ de institutoare, trebuia să îngrijească și de bunicĭĭ meĭ, bătrânĭ și bolnavĭ. Tata murise de mult. Incolo, nimenĭ.

Eram, cu toate astea, un mic om, cu toțĭ ceĭ 15 anĭ, pe care-ĭ împlinisem.

Știam toate suferințele mameĭ. Vedeam cu ochiĭ meĭ necazurile eĭ de mucenică, grijile-ĭ nenumărate și sforțările acesteĭ sărmane desmoștenite, pentru a ne îndestula pe toțĭ. Și eu nu-ĭ puteam veni cu nimic în ajutor și nicĭ nu mă lăsa.

— „Singura mea răsplată, îmĭ spunea totdeauna, este să învețĭ bine și să ajungĭ om de treabă".

Dar, după ce am terminat cele patru clase gimnaziale din orașul meŭ natal, m'am chibzuit, că nu maĭ este frumos să continuŭ a fi o sarcină pentru mama.

Drumul pribegieĭ nu-mĭ surâdea. Nicĭ nu eram pregătit și aș fi amărât prea mult pe biețiĭ bătrânĭ.

De bursă, nicĭ nu era vorba pe atuncĭ. Trebuia așa de multă protecție și atât de marĭ umilințe!

O cale unică îmĭ sta deschisă: Școala militară. Era cea maĭ cinstită, cea maĭ dreaptă, cea maĭ apropiată chiar de felul educațiuniĭ mele.

Foarte puțin mi-a trebuit pentru a prepara concursul. Numaĭ profesoriĭ s'au opus hotărâreĭ mele. Pe atuncĭ lumea nu putea suferi militariĭ. De altfel nu știu zău, dacă și azĭ se prăpădește după eĭ!.. Dar la epoca aceea când am intrat în școala militară, nu era nicĭ pomeneală de războĭ.

Reușind în Iulie foarte bine la examen și pentru ca tatăl meu fusese ofițer, am fost admis ca bursier în școala de fiĭ de militarĭ. Ce vacanță frumoasă!..

Cu ocazia examenuluĭ, făcurăm cunoștință în Iașĭ a uneĭ verișoare, care cânta așa de frumos la pian „Steluța!" Și avea niște ochĭ albaștri atât de seninĭ! Cum mătușica primise a-mĭ fi corespondentă, în fiecare Duminică și sărbătoare aveam să văd pe verișoara și s'o ascult cântându-mĭ... știĭ! numaĭ așa pentru mine. Inapoindu-mă dela concurs cu sufletul împăcat și inima înflăcărată, am așteptat cu o legitimă nerăbdare deschiderea cursurilor școaleĭ militare, întâĭ, pentru a nu maĭ fi o sarcină mamiĭ și apoĭ, pentru a asculta pe verișoara la pian.

La 29 August, venii cu mama la Iașĭ. Cursurile școaleĭ începeau la 1 Septembrie. Prima vizită, făcută la mătușica mi-a fost ca un duș rece. Verișoara plecase la Bucureștĭ, unde trebuea să urmeze studiile. Așa dar! adio pian și steluță și ochĭ albaștri!

Ca bun fiu, o rog pe mama să mă ducă imediat la școală, pentru a o scuti de cheltuelĭ.

Aș fi vrut să încep imediat cursurile, să nu maĭ știu nimic de lume...

In miĭ de turmente mi-am petrecut zilele de 29 și 30 August. In fine, în după amiaza zileĭ de 31 August, mama mă duce plocon la școală. A plâns biata femee de bucurie, când, după vre-o jumătate de oră i-am apărut cu legătura de haine „țivile" într'o mână, îmbrăcat însă din cap până în picioare ca un fante de treflă. Nu e vorba, că cismele și capela erau marĭ și largĭ, că pantaloniĭ țipau pe pulpe și tunica mă zgruma; fapt era, că în fine mă vedea și pe mine mama militar.

Iar după ce a plecat cu zâmbetul pe buze și lacrimele în ochĭ, m'am văzut rămas singur, în mijlocul aceleĭ cazarme, cu perețĭ severĭ și dale răsunătoare, între atâția oamenĭ streinĭ, serioșĭ și pornițĭ par'că numaĭ pe ocară.

In jurul meu nu auzeam decât vorbe ascuțite, poruncitoare, amenințătoare. Toțĭ țipaŭ, alergaŭ, săreaŭ, se învârteau. Erau băețĭ și de seama mea și maĭ marĭ și maĭ micĭ. Dar atât de deosebițĭ de aceĭ din alte școlĭ! nu se asemănau nicĭ la vorbă, nicĭ la mers.

Și aveau toțĭ o căutătură atât de ciudată, de batjocoritoare, de inchizitorială, că nu m'am putut stăpâni să-mĭ ascund obrazul între mâinĭ. Gestul acesta mi-a fost fatal. Toată mulțimea aceea de năucĭ a început să râdă cu hohote.

— „Uite mă răcanul! Asta trebue să fie din creerul munților. N'a maĭ văzut oamenĭ".

Amețit de atâta alaĭ, am fugit în fundul curțiĭ, urmărit de chicotele sarcastice ale acestor răutăcioșĭ camarazĭ. Și acolo, lacrimele binefăcătoare mi-au stins jalea.

Nu plânsesem atât de mult și dureros dela moartea tateĭ.

Fuĭ găsit într'un târziŭ, la rădăcina unuĭ teĭ, din marginea parculuĭ, stând cu capul între mâinĭ. Venise caporalul în căprăria căruia eram repartizat. Mă chemă pe nume, mă luă cu el, îmĭ făcu mustrare că de ce fug de ceĭlalțĭ băețĭ și că nu e frumos să plâng. „Militarul nu plânge"; asta e o slăbiciune femeiască și o mare rușine pentru un bărbat! Apoĭ începu să mă discoase, că de unde sunt, cum îĭ chiamă pe părințĭ, ce rude am; așa că începuĭ să prind la limbă și să-mĭ deschid inima în fața acestuĭ om minunat de bun și înțelept.

Caporalul m'a condus apoĭ prin întregul local al școaleĭ. Vizita aceasta, explicațiunile luĭ și noutatea lucrurilor văzute m'au impresionat adânc.

Fiecare nouă piesă vizitată era însuflețită cu explicațiunile amabiluluĭ meu cicerone. Eram într'o nouă lume. Așa minunățĭ nu maĭ văzusem și nicĭ nu-mĭ închipuiam că ar putea exista.

După terminarea acesteĭ interesante vizite, bunul meŭ caporal mă lăsă. Eram maĭ voios. Făcuĭ cunoștință cu maĭ mulțĭ băețĭ, carĭ m'au îngrozit cu narațiunĭ ce-mĭ păreau fantastice, asupra riguroaseĭ discipline din școală. Pe unul îl băgase opt zile la carceră, pentru că l'a prins fumând! Și eu, din păcate aveam acest cusur!

Pe altul îl ținuse sergentul de serviciu un ceas cu arma la ochĭ, noaptea, pe ger, în aulă, pentru că nu-șĭ făcuse bine cismele. Pentru cea maĭ mică greșeală, uitare, neatenție sau neconformare la regulele stabilite, era câte o pedeapsă draconică: consemn, arest, închisoare, carceră, pluton de pedeapsă, sau mâncare la ordinar! Erau băețĭ, carĭ nu ieșeau în oraș cu lunile și nu mâncau decât borș și pâne neagră aproape tot anul.

Și apoĭ să vezĭ pe eleviĭ din anul al 4-lea ce răĭ și iscoditorĭ sunt! Maĭ ales cu „purul de franțuzește!" Nu avea voe să vorbim în recreație decât în limba franceză. Eĭ bine, eĭ vin, te întreabă pe românește și dacă-ĭ răspunzĭ tot în românește, te însemnă și te raportează că te-a prins vorbind limba strămoșilor tăĭ!

O băgasem răŭ pe mânecă. Abia m'am atins de mâncare la masa de seară.

Am stat așa zăpăcit și îngândurat până seara, când urcându-ne în dormitor, pentru a ne curăți și aranja efectele, îmĭ fu dat să văd că în parte, cele spuse de camarazĭ erau drepte.

Amabilul meŭ caporal, omul acela gentil și comunicativ, geniul meu bun, se prefăcuse cu totul. Sta înțepat și fudul nevoe mare. Vorbea pițigăiat și-ĭ ocăra pe toțĭ. Domnul sergent se plimba cu pașĭ de santinelă dealungul domnitoruluĭ și nu maĭ contenea cu observațiile. Domniĭ eleviĭ din anul al 4-lea staŭ într'un colț la taifas cu țigările în gură. Ceĭlalțĭ, „inferiorĭ" alergaŭ, îșĭ întindeau cearșafurile pe pat, îșĭ făceau nasturiĭ sau dedeau fuga în lavator pentru a-șĭ văxui cismele orĭ curăți hainele. Pe sală se auzia sgomotul bătăeĭ pantalonilor.

Din când în când se auzia din cabina domnuluĭ sergent-major strigătul „lasă vorba!"

De odată un sunet de trâmbiță înfioră pe inferiorĭ.—„Dreptĭ! Trecĭ la front". Vaĭ de mine! Cine m'a pus să viu în balamacul ăsta?

Eleviĭ rânduițĭ pe căprăriĭ, așteptau inspecția. Cu hainele, făcute teanc pe mâna stângă, îșĭ așteaptă fiecare blamul sau recompensa.

Deodată mă pomenesc în fața mea cu domnul sergent major. Imĭ ia pantaloniĭ, îĭ bate cu palmele în zarea lămpeĭ, se uită răŭ la mine și începe să strige cât îl lua gura că de ce nu mi-am bătut bine pantaloniĭ, că mă bagă în pământ...

Trebue să mă fi îngălbenit tare la față, căcĭ imediat a dat ordin să fiu lăsat liber.

La ora 9, sunetele tânguitoare ale aceleiașĭ goarne anunțau stingerea. M'am culcat pe patul tare, zăpăcit și uluit.

Fluieratul locomotiveĭ din gară, îmĭ anunța plecarea scumpeĭ mele mame, către orășelul iubit și liniștit.

Și iarășĭ, ca după amiază, lacrimile au curs gârlă.!

Vegetius.

Este renumit in lume

Extra-platul Ceas de aur duble american 18 carate, Anker-Remontoir de buzunar, marca«Sirena» premiat de maĭ multe orĭ și care se întoarce la 36 ore.

Numaĭ ceasul acesta posedă renume elvețian. Nu se deosibește de un ceas de aur de 100 leĭ. Pentru mers exact 5 anĭ garanție.

Una bucată leĭ 6,30, două bucățĭ leĭ 11,80.

Maĭ oferă și ceasurĭ de buzunar Gloria de argint, cu leĭ 4,90. La fie-care ceas se dă un elegant lanț gratis. Fără rizic; se schimbă dacă nu place, saŭ se înapoiază baniĭ. Trimite ramburs.

S. Kohane, I Uhrenexport
KRAKAU SEBASTIANG, No. 15

Pentru doamnele menagere
Recomandăm călduros
„Regina bucătărieĭ"
Un volum conținând rețete complecte pentru orĭ-ce fel de mâncărĭ, pentru sănătoșĭ și bolnavĭ.
1 LEU
La administrația ziaruluĭ «Universul»
Pentru provincie se adaugă 10 banĭ porto
Contra ramburs nu se expediază

SĂPUN DE TOALETĂ
„FLORA"
De o calitate ireproșabilă, foarte bine parfumat, catifeiează mâinele și tenul. **Bucata leĭ 1.25.**

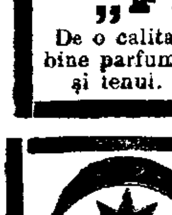

BOMBOANE ORIENTALE
Parfumează admirabil gura și distruge orĭ-ce miros urât al gureĭ. Cutia 50 banĭ la droguerĭ și farmaciĭ. A se observa marca: «Semiluna cu stea».

NOUILE MARI PREMII

ce se vor oferi de

ZIARUL „UNIVERSUL"

abonaţilor săi la tragerea din luna Maiŭ 1913:

Leĭ 7.000 Leĭ

în bonuri comunale 4 la sută

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 9-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel maĭ recomandabil depozit de mobile de fier şi bronz **Industria Metalică MARCU**, bulevardul Elisabeta No. 8, Bucureştĭ.

Jumătate Garnitură Mobilă

COMPUSĂ DIN: O CANAPEA, DOUĂ FOTOLIURI ŞI PATRU SCAUNE.

O Oglindă veneţiană. - O masă elegantă de mahon cu cristal. -

O frumoasă Lampă pentru atârnat. - O Maşină de cusut p. mână

Toate acestea cumpărate dela marele magazin de mobilat **MARCO DATTELKREMER**, strada Carol No. 62, Bucureştĭ.

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobile de lemn **MARIN V. GANEA**, şoseaua Miha.-Bravul No. 37 şi strada Şerbănică No. 10.— Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

UN GRAMOFON foarte elegant, cutia de stejar, cu plachete de metal şi fin nichelat, cu 6 placĭ duble, adică 12 cântece.

UN FLAUT DE ABANOS, cu 12 clape, într'o cutie fină căptuşită cu catifea.

UNA VIOARA FINĂ cu arcuş şi accesoriĭ de rezervă.

Toate aceste cumpărate de la Marele Magazin de muzică *Jean Feder*, Bucureştĭ, calea Victoriei 54, Furnisorul Curţeĭ Regale.

UNA MADOLINA italiană, de palisandru, ornamentată, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

UNA CHITARA cu mecanică.

UNA HARMONICA cu două rândurĭ, cu 19 clape şi 4 basurĭ, burduful dublu, cu colţurĭ de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică «*La Harpa*», Bucureştĭ, strada Colţeĭ No. 5.

UNA JARDINIERA de argint de China, oxidată şi aurită, cu 4 picioare şi două mânere, cu un cristal frumos şlefuit.

UNA FRUCTIERA de argint de China, în parte aurită, cu talerul de cristal, gravat broderie şi şlefuit.

UN SERVICIU PENTRU BERE, compus din o carafă şi patru pahare de cristal, pe o tăvţă argintată cu două mânere.

Cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuteriĭ *Th. Radivon*, bulevardul Elisabeta No. 8 bis.

UNA PENDULA MODERNĂ de stejar ce se întoarce odată la 15 zile.

UN CEASORNIC DE AUR 14 karate, cu treĭ capace, frumos gravate şi emailate, pentru dame.

UNA GARNITURA DE AUR 14 karate, compusă din o pereche cerceĭ, o broşă şi un inel, toate cu pietre Simil, Briliant şi Perle.

UN CEASORNIC DE BIROU cu călimară, formă modernă şi frumos nichelat.

Toate acestea cumpărate de la cunoscutul şi bine asortatul magazin «*Ceasornicăria Colţeĭ*», Bucureştĭ, str. Colţeĭ No. 31.

UNA BICICLETA ELEGANTA «SPORT» cu roata liberă şi frână automată prin contrapedalare.

UNA PUŞCA de vânătoare cu două ţevĭ, ţevile de oţel, «Bayard», din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard». Această armă are 4 zăvoare de siguranţă, ţeava stângă choke-bore şi poate întrebuinţa atât pulberea neagră, cât şi pulberea fără fum.

UNA CARABINA semi-automatică de mare precisiune «Pieper» cu tirul garantat precis.

UN REVOLVER SISTEMATIC.

Cumpărate de la marele magazin de arme *B. D. Zismann*, furnisorul Curţeĭ Regale, calea Victoriei No. 44, Bucureştĭ

3 CEASOARNICE DE AUR 14 karate cu câte 3 capace foarte frumos gravate, toate pentru dame.

3 LANŢIŞOARE DE AUR 14 karate, pentru d-şoare.

6 CEASOARNICE de argint rusesc, cu 3 capace, p. bărbaţi.

6 CEASOARNICE DE ARGINT VERITABIL, cu 3 capace, pentru bărbaţi.

6 CEASOARNICE DE NIKEL, cu 2 capace, p. bărbaţi.

6 CEASOARNICE DE ARGINT «Marca Arpad» cu 2 capace frumos gravate, pentru bărbaţi.

6 CEASOARNICE DE METAL argintat, cu câte 3 capace pentru bărbaţi.

4 LANŢIŞOARE DE ATARNAT LA GAT, de argint aurit pentru dame.

7 SPLENDIDE LANTIŞOARE de argint 800, p. dame.

UN SPLENDID CEASORNIC DE AUR 14 karate, cu 3 capace, foarte fin gravat, având şi port-fotografie, pentru dame.

UN CEASORNIC DE AUR AMERICAN, cu 3 capace, pentru bărbat.

UN CEASORNIC DE AUR pentru bărbat, 14 karate, cu 3 capace, frumos gravat, având pe capac loc pentru gravură.

2 CEASURĬ SPLENDIDE DE ARGINT pentru bărbaţi.

UN CEASORNIC de metal aurit pentru bărbat.

Afară de acestea, toţĭ abonaţii maĭ primesc gratuit un volum din interesanta scriere «*Memoriile Regelui Carol I al României*», sau un volum din cărţile ce apar în editura ziarului „Universul" tipărite anume pentru abonaţĭ.

Preţurile de abonament sunt aceleaşĭ: Pe un an leĭ 18; pe şease lunĭ leĭ 9.15; p 3 lunĭ leĭ 4.65.

Pentru a concura la premiile de maĭ sus, abonaţiĭ pe un an primesc 30 bonurĭ; ceĭ pe şease lunĭ 15 şi ceĭ pe 3 lunĭ 5 bonurĭ. Abonaţiĭ pe un an participă la două tragerĭ, decĭ după prima tragere vor primi încă 30 bonurĭ, pentru tragerea următoare.

Administraţia „UNIVERSULUI" nu întrebuinţează încasatorĭ.

Plata abonamentelor se va face direct la cassa administraţieĭ ziarului, prin mandat postal saŭ în persoană.